GEMEENTE HEERENVEEN

Milieueffectrapportage en Programma Buitengebied

Verslag van de participatiebijeenkomsten in februari/ maart 2025

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Samenvatting bijeenkomst 26 februari 4

2.1 Mentimeter 4

2.2 Gesprekken 5

3 Samenvatting bijeenkomst 3 maart 2025 6

3.1 Mentimeter 6

3.2 Gesprekken 6

4 Samenvatting dialoogsessie raad 6 maart 2025 9

1 Inleiding

Op 26 februari en 3 maart 2025 hebben wij participatiebijeenkomsten gehouden met ketenpartners en vertegenwoordigers van belangengroepen. De volgende organisaties zijn hierbij aanwezig geweest:

Brandweer, LTO, Wetterskip Fryslân, Recreatieschap Marrekrite, Fietsersbond, It Fryske Gea, GGD, Friese Natuur en Milieufederatie, Plaatselijk belang Katlijk, Plaatselijk belang Mildam, Plaatselijk belang Aengwirden, Plaatselijk belang Groot Schar, Plaatselijk belang Jubbega, Vogel- en Natuurbeschermingswacht Oude- en Nieuwehorne, Plaatselijk belang Oude- en Nieuwehorne, Gebiedscommissie ADD en ELAN.

Daarnaast is op 6 maart 2025 gesproken met een brede vertegenwoordiging raadscommissieleden. Hier is tevens een opname van gemaakt.

Tijdens deze bijeenkomsten zijn we ingegaan op wat het programma Buitengebied inhoudt, wat het plangebied is, wat een omgevingsprogramma is en over wat voor thema's, activiteiten en onderwerpen dit document zal gaan.

Vervolgens zijn de resultaten en opvallendheden uit het uitgevoerde milieueffectonderzoek gepresenteerd en zijn we met de verschillende aanwezigen in gesprek gegaan over wat we zoal belangrijk vinden voor ons buitengebied en welke ontwikkelrichting, als afgeleide van de hoeken van het speelveld, daar gevoelsmatig passend bij is.

In de volgende paragrafen geven we per bijeenkomst aan wat opgehaald is uit de gevoerde gesprekken en daarbij ter illustratie de Mentimeter opbrengst en de in de raadsbijeenkomst gebruikte praatplaten.

2 Samenvatting bijeenkomst 26 februari

Op 26 februari hebben we gesproken met ketenpartners. Om te beginnen hebben we de aanwezigen een tweetal vragen gesteld via de Mentimeter.

2.1 Mentimeter

Waar denkt u aan bij het buitengebied van de gemeente Heerenveen?

Wat ziet u als grote uitdaging bij een toekomstbestendig buitengebied?
Veiligheid
Toegankelijkheid
Maaiveld daling stoppen en tegelijkertijd boeren
Alle functies goede verdelen
Klimaatbestendig
Gezond
Omgaan met grote tekorten of overschotten aan water
Ruimte voor gezondheid
Beweegvriendelijk
De verschillende functies voldoende ruimte geven
Diversiteit, natuur
Ontspannend
Ondernemend gebied behouden
Bescherming van landbouw gebied
Sociale cohesie

2.2 Gesprekken

In gesprekken zijn we verder ingegaan op kansen en bedreigingen voor de toekomst als het gaat om de thema's **landbouw**, **natuur**, **energie**, **verbrede plattelandseconomie** en **wonen.** Hierbij in ogenschouw genomen de beoordeelde milieueffecten op bepaalde ontwikkelingen. Dit heeft de volgende overwegingen opgebracht:

- Niet verder verslechteren klinkt als logisch uitgangspunt, waarbij autonome situatie en dus het voldoen aan huidige wet- en regelgeving al een uitdaging is
- Inzetten op monitoring van de gegevens
- Balans zoeken tussen natuur en agrarische bedrijfsvoering, stimuleren agrarisch natuurbeheer passend bij landschapstype, natuur en agrarisch hoeft en moet niet gescheiden te zijn. Hier nog wel veel werk aan de winkel en niet overal invloed op. Andere teelten en verdienmodellen bij vernatten gebied niet tegenhouden, aandacht voor Koersdocument ADD, indien mogelijk kijken of hier verruiming in regels kan gelden.
- Ruimte voor verbreding economie vooral zoeken bij vrijkomende agrarische bebouwing. Leegstaande bebouwing niet laten verpauperen! Grond indien mogelijk over laten gaan naar blijvende boeren (extensivering).
- Voorstanders van verbreding economie, maar nieuwe activiteiten moeten geen hinder veroorzaken voor bedrijfsvoering overblijvers (dit dus als voorwaarde meenemen). Wel verruiming in mogelijke activiteiten waardoor in gebied als geheel leefbaarheid versterkt. Zoeken naar meer balans.
- Ruimte geven voor kleinschalige recreatieve concepten (in lijn met visie) meer op inzetten. Beleving en waardering landschap, landschap ook toegankelijker maken. Ook voor de eigen inwoner, meer mogelijkheden voor ommetjes, toegankelijkheid agrarisch gebied, klompenpaden.

- Vrijkomende bebouwing, bijvoorbeeld nabij kernen inzetten voor wonen/ woonzorg initiatieven? Een boerderij ombouwen voor meerdere ouderen lijkt interessant.
- Wel mogelijkheden onderzoeken, maar gericht restricties voor overlast en niet overal, opletten op verrommeling en verstening. Aandacht voor landschapskwaliteiten.

- Ook kleine uitbreiding tegen dorpen aan
- Wonen en werken combineren. Ook zakelijke dienstverlening. Nu mag er geen detailhandel
- Ouderen huisvesten ligt genuanceerd: sommige ouderen willen wel, anderen gaan vanwege reuring naar Heerenveen
- Geen grootschalige woningbouw in buitengebied

- Boeren stoppen al, dus meer ruimte nodig. Maar boeren die blijven moeten geen hinder krijgen.

- Ook kleine windmolens bij woningclusters. Groninger model windmolens. Woningen energieneutraal maken. Graag initiatieven van de dorpen goed ondersteunen.

- Richt de ruimte in op ontmoeten, niet op auto's. Niet op OV, liever inrichten op elektrische fiets.

3 Samenvatting bijeenkomst 3 maart 2025

Op 3 maart hebben we gesproken met belangengroepen. Vanuit de belangengroepen kwam perspectief voor de landbouw, met aandacht voor een goede balans tussen functies en aandacht voor leefbaarheid naar voren. Gevraagd werd niet te denken in scheiding van functies, maar juist in aandacht voor gebied en de kwaliteiten van het gebied. Ook hier aandacht voor de beleving en de toegankelijkheid van het gebied (ommetjes en wandel- en fietsroutes) voor eigen inwoners en mensen van buiten.

3.1 Mentimeter

Waar denkt u aan bij het buitengebied van de gemeente Heerenveen?

Wat ziet u als grote uitdaging bij een toekomstigbestendig buitengebied?
Leefbaarheid
Perspectief voor landbouw
Verschil 'stad' platteland
Landbouw beheersbaar houden
Ruimtegebrek
Wel of niet investeren
Energieneutraal
Duurzaam gebruik van buitengebied
Goede samenwerking naar ieders tevredenheid
Evenwicht vinden tussen landbouw, natuur/ biodiversiteit en recreatieve functie
Balans tussen landbouw en biodiversiteit, natuur en recreatie toegevoegde waarde.

3.2 Gesprekken

In gesprekken over de thema's (**landbouw**, **natuur**, **energie**, **verbrede plattelandseconomie** en **wonen)** zijn de volgende zaken opgehaald:

- Zonnepanelen funest voor weidevogels. Wat zijn kwaliteiten van het landschap waar wel passend, waar niet?

- Gebiedsspecifieke aanpak

- Maatwerk
- In de Tjongervallei groot verschil waterpeil in noord en zuid

- De Deelen groot gebied. Bufferzones rondom dit gebied zorgen voor veel beperkingen. Liever zachtere overgang, balans in natuur en (alternatieve) landbouw.

- Kijken naar wat het doel is in een bepaald gebied, is het doel van het gebied landbouw, dan gebied droog houden. Is dat niet het doel, dan accepteren wat mogelijk is.

- Agrarische bedrijven hebben veel dakoppervlak. Deze kunnen ingezet worden voor grootschalige opwek zonne-energie, als nevenactiviteit. Dit heeft voorkeur boven zon op land. Zonnepanelen alleen gekoppeld aan bebouwing.
- Maak ook batterijopslag mogelijk

- Zet daken distributiecentra vol met zonnepanelen

- Grond rondom De Deelen niet gebruiken voor zonnepanalen. Is vogelgebied.
- Zandwinputten niet zomaar vol zetten met zonnepanelen i.v.m. zwaluwen
- Windturbines kunnen zorgen voor slachtoffers zoals zeearenden
- Zonnepanelen en windturbines niet overal. Gaat om balans.

- De overheid laat het afweten bij energietransitie. Behoefte aan:
- Energiewerkgroepen
- Netwerk kan niet meer voorzien in teruglevering

- Mogelijkheden energie als alternatief verdienmodel zijn op dit moment beperkt. Niet alleen door regels maar ook door praktijk (terugleveren kan niet altijd meer).
- Niet mee eens dat energie-opwek geen bijdrage levert aan lokale economie. Onderschat niet de socio-economische kansen. Lokaal opwekken en gebruiken. Kijk ook naar aquathermiek.

- Zoeken naar gemeenschappelijke waarden natuur, landbouw en plattelandseconomie
- Intensieve veehouderij verdwijnt. Kans voor olifantsgras. Schaalvergroting zet door. Meer ‘boerennatuur’ nodig.

- Kijk naar verbreding aanbod bij agrarische bedrijven: bioproducten, recreatie, restaurant, dagjesmensen, boerencamping. Dit sneller mogelijk maken. Niet vier jaar wachten op vergunning. Niet voor iedereen weggelegd. Bied hulp bij organiseren.

- Verbreding plattelandseconomie alleen kleinschalig?

- Agrarische bedrijven opkopen, voor extensivering

- Natuur bereikbaarder maken. Meer entrees, mogelijkheden om natuur te ontsluiten. Mogelijkheden voor Klompenpaden (maak afspraken met boeren). Niet altijd mogelijk i.v.m. hondenpoep [neospora-parasiet] of honden verbieden?

- Gebiedsgericht werken. Meer samenwerking tussen gemeente (gebieden niet gebonden aan gemeentegrenzen).

- Maak keuze binnen maaibeleid: natuurvriendelijk óf kort houden

- Lastig om bufferzones te realiseren bij N2000 en NNN. Agrarische natuurbeheer moet wel lonen.
- Natuurbeheerders moeten natuur beheren. Daar krijgen zij geld voor. Sommige gebieden achterstallig beheer. Agrariërs doen natuur erbij. Moeten wel kunnen blijven ondernemen.

- Gebiedsvisie ADD meenemen in programma

- Aandacht/ mogelijkheden voor (pre)mantelzorg bij actief agrarisch bedrijf ruimte voor tweede woning op het erf, niet zijnde bedrijfswoning
- Verbreding in nevenactiviteiten regeling ruim en flexibel houden, zodat agrariër goed in kan spelen op wat bij hem past
- Agrariërs kijken best wel naar mogelijkheden van energie ondernemen als aanvulling op bedrijf, windenergie (lage molens) niet alleen voor eigen bedrijf maar ook als lokaal initiatief, meer ruimte voor vergisting of batterijopslag, aandacht voor veiligheid hierbij, maar ook last van beperkingen en onmogelijkheden teruglevering op dit moment, wat verdienmodel beperkt en op dit moment dus dit soort nevenactiviteiten niet rendabel maakt, maar mocht hier verbetering in komen is dit heel interessant.
- Bij inzetten op energie-opwek op agrarisch gronden dan wel gronden in transitie, aandacht voor de natuurwaarden. Goed weidevogelgebied, of interessant foerageergebied, juist door vernatting, niet zomaar volgooien met zonnepanelen bijvoorbeeld, hier een afweging op. Liever dan eerst alle staldaken en daken van bedrijventerreinen nog volgooien met zonnepanelen.
- Inzetten op eenheid, maar juist hier ook verscheidenheid gebieden gebruiken. Woudontginning kan landschappelijk gezien een veel gunstigere inpassingsplek zijn voor zonnepanelen dan ‘kale’ veenweide.
- Landschapskwaliteiten ook blijven versterken als voorwaarde bij bouwblokvergrotingen en mogelijk ook als voorwaarde stellen bij andere grotere ontwikkelingen (uitwerking kwaliteitsimpuls/ programma groenstructuur), hierbij ook meer visie op waar dan de landschapskwaliteiten inzitten en waar/ wat te versterken i.p.v. ‘schaamgroen’ om een bedrijf of ontwikkeling heen
- Bij de droge zandgronden mogelijk kijken waar we grond voor waterbuffers zouden kunnen aanwijzen, gebieden ter versterking van het natuurnetwerk hierop inzetten of juist gebieden aanwijzen die bij omzetting bij voorkeur in aanmerking zouden kunnen komen voor de bossenstrategie. Geen dwang, wel visie.

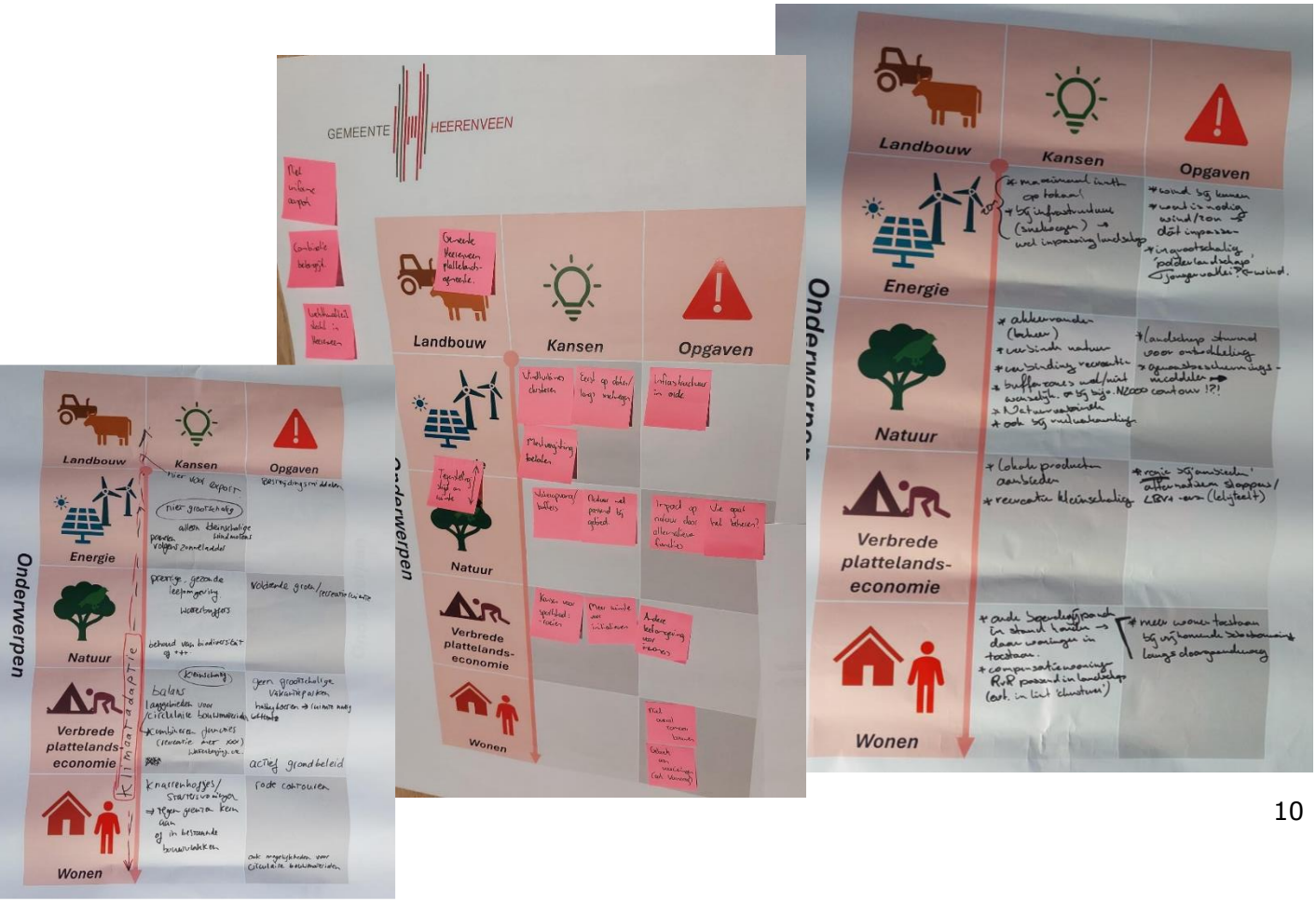
4 Samenvatting dialoogsessie raad 6 maart 2025

In groepen is gesproken over aandachtspunten, kansen en opgaven die raadsleden mee willen geven in het proces voor de totstandkoming van het programma Buitengebied. Aandacht voor balans, aard, schaal en karakter en zoeken naar balans tussen de thema's. Uitgaan van functiemenging en leefbaarheid meer dan functiescheiding.

Daarnaast aandacht voor de verscheidenheid in en kwaliteit van landschappen van de gemeente Heerenveen. Aandacht voor behoud en versterken van die landschappen, eigenheid van het landschap, ook bij ontwikkeling. Genoemde aandachtspunten zijn onderstaand weer gegeven.

Landbouw Gemeente Heerenveen plattelandsgemeente Landbouw niet voor export Bestrijdingsmiddelen	**Kansen**	**Opgaven**
Energie	Windturbines clusteren Eerst op daken en langs snelwegen Mestvergisting toelaten Niet grootschalig, alleen kleinschalige windmolens Zonnepanelen volgens zonneladder Maximaal inzetten op totaal Bij infrastructuur (snelwegen) wel inpassing in landschap	Infrastructuur in orde Wind bij kernen Wat is nodig – wind/ zon: dat inpassen In grootschalig 'polderlandschap' Tjongervallei? Wind?
Natuur	Wateropvang/ buffers Natuur wel passend bij gebied Prettige gezonde leefomgeving Waterbuffers Behoud van biodiversiteit of verbetering Akkerranden (beheer) Verbinden natuur Verbinden recreatie Bufferzones wel/ niet wenselijk bijvoorbeeld bij N2000? Natuurverbindingen ook bij ruilverkavelingen	Impact op natuur door alternatieve functies Wie gaat het beheren? Voldoende groen/ recreatie ruimte Landschap sturend voor ontwikkeling Gewasbeschermingsmiddelen
Verbrede plattelands economie	Kansen voor sportstad – roeien Meer ruimte voor initiatieven Kleinschalig balans	Andere leefomgeving voor inwoners Geen grootschalige vakantieparken Hobbyboeren, ruimte nodig

	Laaggelegen gebieden, combineren functies recreatie met waterberging, maar ook agrariër met neventak circulaire bouwmaterialen Lokale producten aanbieden Recreatie kleinschalig	Actief grondbeleid extensivering Regie bij transitiegebieden Alternatieven stoppers Lelyteelt
Wonen	Knarrenhofjes/ starterswoningen tegen grenzen kern aan of in bestaande bouwvlakken, behoud van karakteristieke bebouwing Oude boerderijpanden in stand houden, daar woningen in toestaan Compensatiewoningen RvR passend in landschap evt. in lint-'clusters'	Niet overal zomaar bouwen Gebrek aan voorzieningen (ook woonzorg) Rode contouren Ook mogelijkheden voor circulaire bouwmaterialen Meer wonen toestaan bij vrijkomende bebouwing Langs doorgaande weg
Algemeen	Niet uniforme aanpak Combinatie belangrijk Klimaatadaptatie	Luchtkwaliteit slecht in Heerenveen Tegenstelling strijd om ruimte Klimaatadaptatie

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Heerenveen
Opdracht: Programma Buitengebied
Versie: 1.0
Omvang rapport: 11 pagina's
Auteur: L. Schockman/ M. Schellenbach